

Új mű épül a Tiszán

2. A hiányzó láncszem

Az előző írásban már „fölbontottuk” a Tisza vízlépcsőit: Tiszalök, Kisköre, Törökbecse... A hiányzó láncszem: Csongrád. Vízügyi szakemberek úgy tartják, Dombrád–Vásárosnamény között is duzzasztót követel az élet, de a fontossági sorrend Csongrád vitathatatlan elsőbbségét írja elő. A Tisza-völgy alsó szakaszán különösen indokoltak a természeti körülmények e nagy mű megépítését, hiszen bármennyire hihetetlennek tűnik is (sok folyó pártázza ezt a vidéket), a vízforrások itt minimálisak. A víz pedig manapság ipar és mezőgazdaság számára egyaránt nagy fontosságú termelési tényező. De hogy ne maradjunk az általánosságnál: korrektszámítások szerint a Tisza-völgy alsó szakaszán van szükség az ország vízfelhasználásának 70 százalékára — s ugyanakkor a vízkészletnek mindössze 20 százaléka található meg ugyanitt. A Tisza-völgyben lefolyó víznek mindössze 3 százaléka hazai eredetű. A szomszédos országok, ahonnan a folyók vize hozzánk érkezik, mind több és több vizet tartanak vissza.

Számunkra nyári hónapokban bizonytalan a hozzánk érkező víz mennyisége, s különösen kisvizeknél egyre nagyobb gond a víz minősége. Szárazabb években már ma sem elegendő a víz, olykor öntözési korlátozásokat is el kell rendelni, lehetetlen a rendszeres hajózás, vízigényes ipar vagy mezőgazdasági kultúra e vidéken a hiányzó láncszem miatt nem tervezhető, de a felszín alatti vízkészletek csökkenése miatt még a lakosság vízellátásában is tartálékunk lehet a Tisza.

Országos kitekintésben ezek a számok ugyancsak summásak. A Tisza-völgyben hazánk lakosságának 40 százaléka él, és a nemzeti vagyon 42 százaléka koncentráldik. A magyar mezőgazdaság termelésének több mint fele innen származik, s az ipari termelés egyharmada is. Az OVH-nak az Állami Tervbizottság számára készült előterjesztése megállapítja, hogy „mesterséges vízpótlás nélkül Magyarországon a rendelkezésre álló természetes vízkészletből az 1970. évi igényeknek 1990 után már csak 30 százaléka, 1990 után pedig csak 15 százaléka lenne kielégíthető”. Tiszalök és Kisköre sokat segít már most is, de a megnyugtató egyensúly záloga Csongrád.

Amikor az Országos Tervhivatal minősítette a vízlépcső beruházását, messzeemenően elismerte szükségességét: „A hazai és a külföldi tározás, vízpótlás és vízvázvezetés hatékonyságának alapvető tényezője a rendszer gerincét alkotó Tisza-csatornázás megvalósítása. Ezt a vízgazdálkodási célt szolgálja elsősorban a csongrádi vízlépcső. 20 millió köbméter hasznos tározótér fogat megvalósításával. A Tisza Csongrád–Kisköre közötti szakaszának víziút-felújítása révén a Tisza-torkolattól 600 kilométer összefüggő folyószakaszon hajózásra alkalmas vízi út alakul ki. A vízlépcső megvalósulása a forgalom fejlesztését szolgálja közlekedési beruházások létesítését. A Tisza-völgyben már jelenleg is csak nagy erőfeszítésekkel lehet az átmenő és a belső áruszállítást vasúton és közúton lebonyolítani. A tiszai hajózás jelentős részt vállalhat e feladatokból... A vízi közlekedés hatása az intenzívebbé válik a térség gazdasági fejlődése is.”

Nem illik talán nagy szavakat használni, s azt mon-

dani, mint régebben egyszerűen, hogy „tengeri kikötő lesz Szeged” — de kétségtelen, hogy a magyar hajózás reneszánszát igéri a Tisza teljes csatornázása, hiszen ez a vízi út elvezet majd Északnyugat-Európába, s közvetlenül, a kontinensen át a Keleti-tengerre is, minthogy a Duna–Rajna–Majna-csatorna építésének gondolata is kilépett a fantázia köréből, és a megvalósítás tárgyává vált.

A vízellátás és a hajózás mellett mégis az öntözés a legközvetlenebbül érzékelhető tétel ezen a tájon. Az ATIVIZIG-től kapott információk szerint a csongrádi vízlépcső 60 ezer hektár öntözését teszi lehetővé a bugac–mórahalmi tájon, Kiskunfélegyháza körzetében 85 ezer hektárnak tud öntözővizet szolgáltatni. Csongrád környékén 14 ezer hektárral számolnak. A bal parton Nagytörke és Székkutas körzete 45 ezer hektár kapcsolható az öntözésbe, s hosszú távra biztosított lesz a már most is működő algyő–percsorai és a vidrér–csanviteleki öntözőrendszer működése. A műszolgáltatásának teljesíthetősége természetesen másként is kifejezhető, hiszen a beruházás sokoldalúan hozzájárul majd a termeléshez. Az iparvíz-szolgáltatás évi 45 millió köbméter lesz a mezőgazdaság pedig idényenként 115 millió köbméter vizet kaphat innen.

A Tisza völgyében az ötödik ötéves tervben 63 ezer hektár öntözésfejlesztés szerepel, a távlati elgondolások

szerint viszont öt éves terveként mintegy 100 ezer hektárral kell növelni az öntözött területeket. De azt is hozzá tehetjük, hogy az öntözés intenzitásának is növekednie kell, így az öntözési vízigény közel két és félszeresére emelkedik 1990-re az 1975. évinek, miközben a külföldi vízelvonás ugyanebben a térségben szintén az 1975. évinek két és félszerese lesz. Valamennyi gazdasági szempont egyöntetűen tanúskodik tehát a nagy elhatározás mellett, így nyeri el, e hiányzó láncszem pótlásával teljes értelmét a Tisza és a Körösök csatornázása, ezzel lesz teljes a nagy térség vízgazdálkodási rendszere.

De víznek bővében így sem érezhetjük majd magunkat. Készült egy prognózis a Tisza magyarországi szakaszának vízméregéről. Eszerint ezen a tájon 1990-ben 435 köbméter lesz a másodpercenkénti vízigény — és a tározókkal módosított vízkészlet 427 köbmétert garantál majd. Éppen hogy lépést tartunk tehát az igényekkel, s éppen jókor. A legkövetkező időben fogunk hozzá a csongrádi vízlépcső építéséhez.

Ez a rendszer együtt, összhatásban fejt ki a kívánt hatást. A vízpótló művek rendszere megfelelő biztonságot nyújt a külföldi vízelvonások ellensúlyozására, és a hazai igények kielégítésén túl a gazdasági fejlesztéseket is megallozza.

Sz. Simon István

Más művel egyenértékűen nem helyettesíthető.)

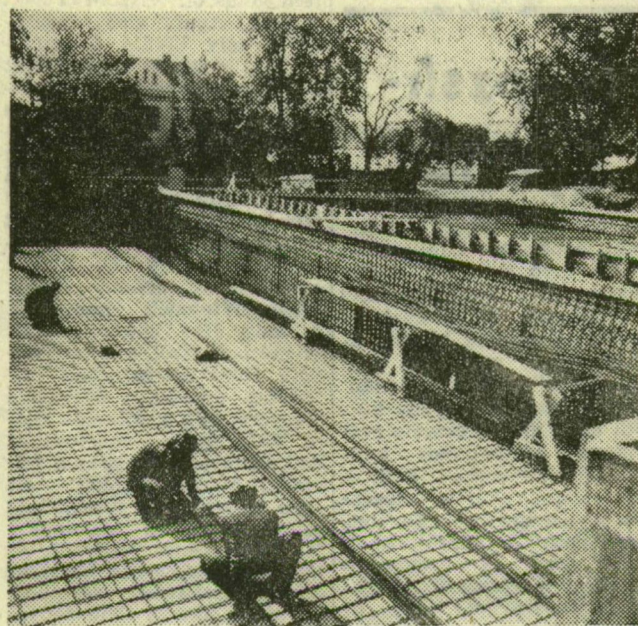
Új medencék Újszegeden

A Ligetfürdő állandó látogatói, meg akik gyakorta látogatnak a töltesen, régóta felfigyelhetek a Gyapjas Pál utca és a Tisza-gát közötti építkezésre. A találgatások elkerülésére tábla hirdeti, hogy azon a helyen újabb medencék készülnek. A létesítmény makettjét a közel-múltban hosszabb ideig járókélők is láthatták a Szegedi Tervező Vállalat Klauzál téri kirokatában.

A medencéket tető fedő majd. Az ötven méternél is nagyobb átmérőjű kupola közepén egyetlen tartóoszlopra futnak az erővonalak. Alatta két, felülvezetben téglalap formájú, 26 méter hosszú és 16 méter széles, továbbá két körzetre emlékeztető, egyenként kétszáz négyzetméter alapterületű medence kap helyet. Az előbbiek közül az egyiket 170 centiméter mélyre tervezik, ebben lubickolhatnak az úszni tudók. A másikban a víz magasság nem haladja meg az egy métert, ezzel az úszóoktatás számára biztosítanak helyet. A félholdszerű medencéket a gyerekek és a gyógyulni vágyó felnőttek használhatják majd.

Újdonságnak számít, hogy feszített víztükre lesz a medencéknek. A járdaszintig feltöltik mindegyiket úgy, hogy a peremükön átsapó víz a hézagok csempékkel fedett túlfolyóba kerüljön. Ebből csöveken át jut a vízforgató berendezéshez, amely tisztítás után ismét visszanyomja a medencékbe.

A KEVIÉP dolgozó már tavaly nyáron hozzákezdtek a földmunkákhoz. Az alapozás befejezése után az úgynevezett szerelőbetont öntötték le, majd hozzáálltak a betonvasak szereléséhez. Jelenleg az úszómedence vas-szerelése elkészült, de ugyan-ez a munka még tart a tan-

Szerelik a betonvasakat

Somogyi Károlyné felvétele az úszómedencében

medence belsejében. A napokban várják a nagy teljesítményű vasbeton szivattyút, ha megérkezik, még a tél beállta előtt elkészülhetnek az utolsó vízzáró vasbeton réteggel a téglalap alakú medencékben. A többi munkát, a körzset formájú medencék betonozását is, befejezhetik a műanyag fóliák védelme alatt.

A Ligetfürdő bővítésén dolgozó munkások időben teljesítik a kitűzött feladatokat élükön a sándorfalviakból alakult Szántó Kovács János szocialista brigádja. Várhatóan a következő év első felében kezdik el szerezni a tétőszervezetet, és csak ennek elkészülte után látnak hozzá a medencék burkolásához. A különleges csempéborítást, a elképzelések szerint, külföldi cég szállítja.

Egyelőre csak az öltöző kialakítása késik, mert nincs

Marjai József Prágába utazott

Szerdán magyar küldöttség utazott Prágába, a magyar–csehszlovák gazdasági és műszaki-tudományos együttműködési vegyes bizottság 15. ülészakára. A delegációt Marjai József, a Minisztertanács elnökhelyettese, az együttműködési vegyes bizottság magyar tagozatának elnöke vezeti.

A Férihegyi repülőtérén a küldöttség búcsúztatására dr. Václav Moravec, Csehszlovákia budapesti nagykövete is megjelent. (MTI)

Tanácskozás – kongresszus előtt

Szerdán a Fészek klubban tartotta kongresszus előtti utolsó ülését a Magyarországi Németek Demokratikus Szövetségének országos választmánya. A testület tagjai megvitatták a titkárság beszámolóját a szövetség IV. kongresszusa — 1973 — óta végzett munkáról, és a szövetség alapszabályának módosítására tett javaslatot. A módosításokat Réger Antal főtitkár szóbeli kiegészítőjében ismertette.

A november 4-én összeülő V kongresszuson a Magyarországon élő 220 ezer német-ajkú lakos képviselőjében 303 küldött veszi számba tartunk nemzetiségi politizájának eredményeit, a magyarországi németek helyzetét.

Nincs megállás

A minap a televízió portrét mutatott be egy világhírű tudósról, Selye János professzorról, aki 1918-ban került el hazánkba Kanadába, és a stressz elméletével, gyakorlati kutatásaival tett szert hírnévre. Egy kutatóintézetet vezet Montrealban, s amikor a riportert megkérdezte tőle, hogy mily módon verbuválja munkatársait, akkor igen egyszerű magyarázatot adott a tudós. Azt mondta: minden munkatársa úgy mérettetik meg, hogy az miként szereti és végzi el főadatát. A legkitűnőbb tudóstársának sem adott nagyobb elismerést, mint annak az állatgondozónak, aki szépen és precízen ápolja a patkányokat és takarítja azok ketrezeit, s ha onlóan vélekedett arról a takarítónőről, aki ha egyszer tisztába teszi a főyosót, akkor az tiszta is lesz. Egyáltalán nem új fölfedezések ezek, Selye János sem ezzel a teóriával nyerte el a világ elismerését, hanem a maga területén éért eredményeivel, de a téren alighanem ő is „fölkutatította a folyosót”.

Az őszi BNV nemrégiben zárta be kapuit, s volt időm körülnézni a nemzetközi bemutatón. Erthetően, jobban kinyitottam a szemem és hegyeztem a fülem, amikor a szegedi, s a környékbeli vállalatok standjain jártam. Az agyamban egyetlen kérdés motoszkált: hol állnak a közeli cégek ebben a világkirakóban? Milyen termékeik vannak, s azok elismerést kaphatnak-e a nemzetközi piacokon. Vegyes érzelmekkel húztam alá jegyzeteimet. Megálltam a Kenderfonó és Szövőipari Vállalat bemutatójánál és beszélgettem Tóth László vezérigazgatóval, aki örömmel mondta, hogy vásári díjat kapott egy új termékük, a polipropilénből előállított műkender, azaz a márkanevén „Péretex”. Miért ne örülne a szegedi ember az ilyen híreknek, hiszen kicsit lokálpatrióták is lehetünk. Persze, egy díj önmaga nem sokat jelent és nem sokat mond a nagyközönségnek.

A vásárló, az egyszerű ember további információkat kér. Jó ez nekünk? — kérdezheti. A szakember azt mondta, hogy ez jó lehet nekünk, mert a műszálból készített „kenderszál” olyan magaviseletű, mint a természetes anyag, közel áll annak tulajdonságaihoz, tehát lehet belőle kötelek, zsineget, fonalat gyártani, s a fonalból szövetet. Az anyag paraméterei kitűnőek, nem szakad, nem kopik olyan könnyen, nem árt neki a vegyszer, az eső, a napsütés, és a víz sem károsítja, és így tovább. S ami közgazdasági szempontból még lényegesebb, hazai alapanyagból készíthető, mert a Tiszai Vegyi Kombinát ellátja a szegedi gyárakat polipropilénnel, s a készterméket szívesen megvásárolják a tőkés piacokon is, vagyis javítható vele a népgazdaság devizamérlege, amely közismerten negatív az utóbbi esztendőben. Nosza rajta, igyekezzünk!

De igyekezzünk-e, lénét tartunk-e, vagy esetleg más országokban már előtűnik járnak, s mi nézhetjük a hátukat, megelégedhetünk a későn érkezőknek kijáró átlag, vagy az az alatti haszonnal. A szegedi nagyvállalat vezérigazgatója megnyugtatóan, hogy nem kerültünk lépéshátrányba, már szerelik az új gépeket, berendezéseket a szegedi kenderfonógyárban, és hamarosan megindulhat a nagyüzemi termelés a műkenderből. Devizahiteles megoldásra kaptak lehetőséget, o'asz gyármányú gépek érkeztek Szegedre, s ezentúl évente 800 tonna polipropilént dolgozhatnak fel a szegedi gyárakban.

Ennél is kedvezőbb híreket mondott a vezérigazgató: hamarosan aláírnak egy újabb, devizamegtakarítást eredményező hitel-szerződést, amelynek eredményeképpen a szegedi kenderfeldolgozó ipar hegemon szerepet játszhat Európában a műanyag zsákocskák gyártásában. Ezeket az egyszerű zsákokat — valódiában csomagolóanyagokat — ismerik az emberek. Hagymát, krumolit, almát, zöldség- és gyümölcsféléseket, s talán más egyebeket is csomagolnak ezekben a lyukacsos zsákokba. A szakemberek Raschel-zsáknak ismerik, amely úgy honosodott meg a szegedi kenderfeldolgozó iparban, hogy nyugati piacra vásárolták meg a berendezéseket, a gyártáshoz szükséges alapanyagot, s késztermékekkel fizették vissza a vételárát, miközben a termékekből a haszon megmaradt a hazai piacnak, a hazai felhasználásnak.

Most már mint begyakorlott gyártók, további lépésekre szánhatták el magukat. Újabb devizamegtakarítást elősegítő hitel-szerződést készítettek elő, s hamarosan szállíthatnak újabb 26 darab, speciális, zsákgyártó gépet, extrudereket és más szűk-éges berendezéseket, s ezzel elérhetik a tettszárangot: Európa legnagyobb zsákgyártó cége lesz a KSZV, amely ugyan tőkés piacról szerezheti be az alapanyagot, de késztermékének 85 százaléka is tőkés piacon értékesítheti. Magam ugyan nehezen fogom föl, mit jelent évi 40 millió darab műanyag zsák, a gyártó vállalat szakemberei biztosan jó számvetést készítettek, ha vállalták a kockázatot, s a hitel konzekvenciáit. Egy bizonyos: a szállítási feladatok egyre növekednek, egyre több csomagolóanyagra van szükség, sőt ha azt is hozzá vesszük, hogy a hazai vásárlók a zsákokban termékeiket külföldre viszik el, akkor a 15 százalékos belső eladás mérséklődik, és növekszik a külföldi értékesítés mennyisége, legalább is közvetett úton.

Egyetlen dolog furdal még: vajon a gazdasági életben tevékenykedő szakembereket mennyire „mozgatta meg” a nemzetezői bemutató, az ott látott korszerű termékek sokasága? B'zom benne, hogy nem csupán vásárlóként néztek körül partnereik standjain, hanem a mi gazdasági életünk égető föadatainak o'adáról is mozgásba hozták gondolataikat, cse'ekvő szándékaikat. E mozgásra manapság igen nagy szüksége van az országnak, mindannyiunknak.

Gazdag István

Műszerek sikere

Sikeresen vizsgáztak azoknak az új műszereknek a mintapéldányai, amelyeket a Magyar Ásványolaj- és Földgáz-kísérleti Intézet kutatói készítettek. Ezek egyike, egy rendezhető berendezés, azt vizsgálja, hogy a vezetékekbe kevert kellemetlen illatú elzolóanyag a távolabbi fo-

gyasztóknál is biztonságosan figyelmeztet-e az esetleges szivárgásra, vagy nyitvafelejtett gázcsapra. Ugyancsak ennél az intézetnél készült el az a szivárgásjelző, amely a legkisebb gázszivárgás esetén is riasztja a fogyasztókat.

Takarékossági világnap

Hazánkban is megkezdtek az 54. takarékosági világnap megünneplésének előkészületeit. Több mint öt évizede, a világ takarékoszási árainak milánói tanácskozásán nyilvánították október utolsó munkanapját a takarékoság napjának, amelyről hazánkban tízenegyszer emlékeznek meg.